

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА АВІАЦІЙНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

з дисципліни «Психологія прийняття рішень»

за спеціальністю 053 «Психологія»

Укладач:
професор кафедри авіаційної психології
Оксана ЛИЧ

Конспект лекцій розглянутий та схвалений на
засіданні кафедри авіаційної психології

Протокол _____ від «_____» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

Любов ПОМИТКІНА

Лекція № 1

Тема лекції: Психологія прийняття рішень як наука

План лекції

1. Основні підходи до аналізу процесу прийняття рішень в психології.
2. Основні поняття психології прийняття рішень.
3. Психологічний підхід до процесу прийняття рішень.

Література

1. Бутко М.П., Бутко І.М., Мащенко В.П., Мурашко М.І., Оліфіренко Л.Д., Пепа Т.В., Самійленко Г.М. Теорія прийняття рішень. Київ: Центр навчальної літератури, 2020. 360 с.
2. Негрей М.В., Тужик К.Л. Теорія прийняття рішень. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
3. Овдіюк О.М., Степура М.О. Сутність, зміст та сфера застосування управлінських рішень. *Наукові горизонти*. 2019. №3. С. 72–79.
4. Павленко В., Тимошенко А., Бескровний О. Дослідження операцій і методи прийняття технічних рішень. Київ: Університет "Україна", 2019. 420 с.
5. Петруня Ю., Говоруха В., Літовченко Б., Мормуль М., Осадча Н., Ткачова О., Петруня В. Прийняття управлінських рішень. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 216 с.
6. Помиткіна Л.В., Назаренко Н.А. Вплив мережевого суспільства на прийняття рішень особистості з вибору власної життєвої позиції. *Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій в умовах мережевого суспільства*: кол. монографія. Київ: Альфа-ПК, 2019. С. 66–70.
7. Помиткіна Л.В. Прийняття рішень як фактор стресової ситуації для суб'єкта праці в особливих умовах діяльності. *Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій в умовах мережевого суспільства*: кол. монографія. Київ: Альфа-ПК, 2019. С. 139–143.
8. Ріел Д., Мартін Р. Техніка ухвалення рішень. Як лідери роблять вибір. Київ: Наш Формат, 2019. 248 с.
9. Шпігельхальтер Д. Мистецтво статистики. Прийняття аргументованих рішень на основі даних. Київ: КМ-БУКС, 2023. 384 с.
10. Pomytkina L., Gudmanian A., Kovtun O., Yahodzinskyi S. Personal choice: strategic life decision-making and conscience, E3S Web of Conferences. 2020. Vol. 164. 10021.

Зміст лекції

Питання 1. Основні підходи до аналізу процесу прийняття рішень в психології.

Основними підходами до аналізу процесу прийняття рішень є *нормативний* і *дескриптивний*.

Нормативний підхід об'єднує формальні моделі (теорії оптимальних рішень) можливих ситуацій, що вимагають прийняття рішень, і сценаріїв, що дозволяють вирішувати проблеми стандартним способом. У найбільш загальному сенсі теорія прийняття оптимальних рішень – сукупність математичних і чисельних методів, орієнтованих на знаходження найкращих варіантів без їх повного перебору. Підставами побудови моделей є математичні теорії операцій, теорія ігор і кібернетичні уявлення, що забезпечило розробку ефективних методів прийняття рішень. При цьому можливості

підходу обмежені класом ситуацій (раціонально-логічний вибір), неможливістю формалізації внутрішніх змінних прийняття рішення та врахування великої кількості факторів, що впливають. У міру розвитку математичного апарату, що описує раціональне досягнення мети, все більш очевидним і набирає дедалі більшу значимість стає облік суб'єктивних факторів і змінних прийняття рішення.

Дескриптивний (описовий) підхід до прийняття рішень об'єднує теоретичні уявлення, спрямовані на пояснення закономірностей і чинників процесу прийняття рішення людиною. Цей підхід представлений в основному психологічними дослідженнями, результати яких дозволили систематизувати типи ситуацій, рішень і психічні фактори, що детермінують закономірності прийняття рішень.

Питання 2. Основні поняття психології прийняття рішень.

Психологія прийняття рішень – одна з основних галузей прикладної психологічної науки, яка вивчає психологічні особливості та закономірності мисленевого процесу прийняття рішень з метою використання їх у практиці життєдіяльності особистості.

Об'єктом психології прийняття рішень є психіка особистості з багатогранними процесами мислення; види та типи рішень в науковій і практичній психології.

Предмет психології прийняття рішень – психологічні особливості та закономірності прийняття різних видів рішень в особистісному та професійному вимірі особистості.

Осягнення головної мети – прийняття адекватних рішень: у побутовій, індивідуальній, професійній та екстремальній психології.

Які можливості для людини?:

1. Задоволення особистості від правильного прийняття рішення.
2. Збереження психоемоційного стану без стресів.
3. Поліпшення умов праці та характеристик трудового процесу (за умов професійних рішень).
4. Повага до себе, самореалізація, самоствердження.
5. Дружні стосунки у відносинах.
6. Відчуття щасливого сімейного життя.

Задача прийняття рішення спрямована на визначення найкращого (оптимального) способу дій для досягнення поставлених цілей. Під ціллю розуміється ідеальне уявлення бажаного результату. Якщо фактичний стан не відповідає бажаному, то має перед нами постає проблема. Розробка плану дій щодо усунення проблеми становить сутність задачі прийняття рішень.

Питання 3. Психологічний підхід до процесу прийняття рішень.

Прийняття рішень у психології розглядається як центральний етап переробки інформації на всіх рівнях психічної регуляції у системі цілеспрямованої діяльності людини й найбільш узагальнено визначається як формування цілей дій та операцій, що знижують вихідну невизначеність проблемної ситуації.

Існують різні концептуальні підходи до вивчення процесу прийняття рішення, розроблені такими вченими як Г.О. Балл, І.Д. Бех, В.О. Моляко, В.В. Рибалка, В.А. Роменець, В.О. Татенко, В.М. Чернобровкін та ін.

Прийняття рішення вивчається у психології особистості в контексті різних видів діяльності людини (пізнавальної, конструкторської, управлінської, педагогічної та ін.), що дозволяє розглядати його як універсальну форму організації людської активності у будь-якій сфері життя.

У зарубіжній психології процес прийняття рішення досліджувався в контексті детермінації розумом, волею, випадковим імпульсом та страхом (В. Джеймс); як вибір між декількома валентностями у психологічній теорії поля (К. Левін); як фрагмент циклу досвіду в психології особистісних конструктів (Д. Келлі), як проекція життєвого стилю в концепції життєвих цілей (А. Адлер); як прояв свободи волі та інтенціональності (Р. Мей).